

เปรียบเทียบมะฮัรในกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่

เปรียบเทียบเกี่ยวกับนิยามของมะฮัร

สำหรับนิยามของมะฮัร นักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่ได้นิยามและได้ให้ความหมายของมะฮัร โดยใช้ถ้อยคำ คล้ายคลึงกันมาก ซึ่งสามารถสรุปความหมายของมะฮัรตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่ว่า : มะฮัรคือ ทรัพย์สินที่วาญิบแก่สามีต้องจ่ายให้แก่ภริยาด้วยสาเหตุมาจากการทำสัญญาสมรสหรือด้วยสาเหตุที่สามีได้มีการร่วมประเวณีกับภริยา ถึงแม้ว่าได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสหรือได้ทำข้อตกลงก่อนที่จะทำสัญญาสมรสหรือด้วยการกำหนดของผู้พิพากษา (หะกิม) เป็นการตอบแทนที่สามีได้เสพสุขอวัยวะเพศของภริยา

เปรียบเทียบหุกมหรือบทบัญญัติของมะฮัร

สำหรับหุกมหรือบทบัญญัติของของมะฮัร นักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่ไม่มีความขัดแย้งกันในเรื่องนี้ พวกเขาได้มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า : มะฮัรเป็นสิ่งที่วาญิบต้องจ่ายเมื่อได้มีการทำสัญญาสมรสเสร็จสมบูรณ์ลง ถึงแม้ว่าได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสหรือไม่ได้กำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสก็ตาม และถึงแม้ว่าได้ทำข้อตกลงกันว่าจะทำการสมรสด้วยไม่มีมะฮัร ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ส่วนมะฮัรเป็นข้อผูกพันและเป็นหนี้สินที่วาญิบแก่สามีต้องจ่าย

สำหรับหลักฐานจากอัลกุรอาน สุนนะห์และอิญญ์มาที่บ่งชี้ว่า : มะฮัร เป็นสิ่งที่วาญิบต้องจ่ายผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดอย่างละเอียดแล้วในบทที่ 2

เปรียบเทียบปรัชญาในการบัญญัติมะฮัร

สำหรับปรัชญาในการบัญญัติมะฮัร นักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่ไม่ได้มีความขัดแย้งกันในเรื่องนี้ ซึ่งปรัชญาในการบัญญัติมะฮัรเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของสามีที่จะคุ้มครองเกียรติยศและศักดิ์ศรีของภริยาและเป็นหลักฐานว่า : สามีมีเจตนารมณ์ที่ดีที่จะร่วมชีวิตอยู่กับภริยาและเป็นสัญญาหนึ่งที่สามีได้แสดงความรักต่อภริยาของเขาและเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ภริยาในเรื่องเครื่องแต่งกายและค่าใช้จ่ายอื่นๆของภริยาในเรื่องสมรส

เปรียบเทียบผู้มีหน้าที่จ่ายมะฮัร

สำหรับผู้มีหน้าที่ต้องจ่ายมะฮัร นักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่ได้มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า : เป็นหน้าที่บรรดาสามีเพราะว่าพระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮู) ได้ประทานซูเราะห์ อันนิซาอ

อายะฮ์ที่ 4 พระองค์ได้ตรัสว่า:

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ بِحِلَّةٍ

ความว่า “และพวกเจ้าจงมอบให้แก่บรรดาสตรี ซึ่งมะฮัร ของพวกนางด้วยความเต็มใจ”

พระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮู)ได้เจาะจง(คำตรัส)อายะฮ์นี้แก่บรรดาสามีทั้งหลายโดยให้พวกเขาส่งมอบมะฮัรให้แก่บรรดาภรรยาของพวกเขา การที่พระองค์อัลลอฮ์ได้เจาะจง (คำตรัส) อายะฮ์นี้แก่บรรดาสามีเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า : ผู้ที่มีหน้าที่จ่ายมะฮัร เป็นหน้าที่ของบรรดาสามี และพระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮู) ได้ชี้แจงว่า : บรรดาชายทั้งหลายมีสิทธิรับมรดกมากกว่าบรรดาสตรี เพราะบรรดาชายมีหน้าที่ต้องจ่ายมะฮัรและค่าใช้จ่ายอื่นๆอีกให้แก่บรรดาสตรี

(Al-qurtubi,1988: 5/11)

สำหรับภาระหน้าที่ของบรรดาชายทั้งหลาย ต้องจ่ายมะฮัรและค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน(Al-zuhaili,1989: 7/253)

พระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮู)ได้ใช้บรรดาสามีทั้งหลายเพื่อให้พวกเขาอยู่กับบรรดาภรรยาและพวกเขาต้องส่งมอบมะฮัรและค่าใช้จ่ายแก่พวกนางเพราะทั้งสองอย่างนี้เป็นสิทธิของพวกเขา (Al-jasas,1988:1/73)

เปรียบเทียบผู้มีสิทธิในมะฮัร

นักกฎหมายอิสลามมัชฮับทั้งสี่ได้มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า : มะฮัรเป็นกรรมสิทธิ์ของภรรยาเพียงผู้เดียว คนอื่นไม่มีสิทธิถึงแม้ว่าผู้ปกครองของนางเองก็ตาม พระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮู) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอ อายะฮ์ที่ 4

فَإِنْ طَبِنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا

ความว่า “แต่ถ้าหากพวกนางพอใจต่อพวกเจ้าที่จะให้สักสิ่งหนึ่งจากมะฮัรนั้น พวกเจ้าจงรับสิ่งนั้นมาบริโภคอย่างโอชะและชอบธรรม”

คำว่า: (طَبِنَ) ตีความซึ่งมีความหมายว่า : พวกนางพอใจ การที่บรรดาสามีจะเอาสักสิ่งหนึ่งจากทรัพย์สินที่เป็นมะฮัรจำเป็นแก่พวกเขาต้องได้รับความยินยอมจากภรรยา ก่อนในเมื่อสามีต้องรับความยินยอมจากภรรยา สามารถเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า : มะฮัร เป็นกรรมสิทธิ์ของพวกเขา

อะบูซอเาะ ได้กล่าวไว้ว่า : ในยุคก่อนาระยะเมื่อชายที่เป็นวะถียได้สมรสสตรีที่อยู่ในความปก

ครองของพวกเขา ชายที่เป็นวะลีย์ได้ยึดทรัพย์สินมะฮัรของนางโดยไม่ส่งมอบให้แก่นางแม้แต่สักสิ่งหนึ่ง พระองค์ได้ประทานอายะฮ์ที่ 4 ซูเราะห์ อันนิซาอ์

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً

ความว่า “และพวกเจ้าจงมอบให้แก่บรรดาสตรี ซึ่งมะฮัร ของพวกนางด้วยความเต็มใจ”

การที่พระองค์อัลลอฮ์(สุบฮานะฮู) ได้ประทานอายะฮ์นี้และได้เจาะจง(คำตรัส)แก่วะลีย์ เพื่อให้วะลีย์ส่งมอบทรัพย์สินที่เป็น มะฮัรให้แก่บรรดาสตรี สามารถเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า : ทรัพย์สินมะฮัรเป็นกรรมสิทธิ์ของนางเพียงผู้เดียว

เปรียบเทียบมะฮัรในอัตรามากที่สุด

ส่วนอัตรามะฮัรมากที่สุดนักกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่ไม่ได้มีความขัดแย้งกันในเรื่องนี้ พวกเขาได้มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า : ไม่มีขอบเขตและจำนวนจำกัดในส่วนอัตรามะฮัรมากที่สุดเพราะว่าสาสนบัญญัติ (ชะรีอะฮ์) ไม่ได้กำหนดและจำกัดในส่วนนี้เพราะว่ามนุษย์นั้นมีฐานะที่แตกต่างกันในการดำเนินชีวิตในเรื่องของความรวย ความยากจนและแตกต่างกันในเรื่องความกว้างขวางและความคับแคบ แต่ละแห่งมีประเพณีและขนบธรรมเนียมในการปฏิบัติ ดังนั้นนักกฎหมายอิสลามจึงได้ปล่อยเอาไว้กว้างๆ เพื่อปล่อยโอกาสให้แต่ละคนไปตามความสามารถ ตามสภาพของเขาและตามขนบธรรมเนียมประเพณีของพวกเขา

(Al-sabuni,1989:1/500)และ(สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ,2525:3/214)

อีนุคุดามะห์สังกัคมัซฮับหัมมะลีย์และอิหม่ามอัลนาวาวีสังกัคมัซฮับชาฟีอี๊ย์ทั้งสองได้กล่าวว่า : สำหรับอัตรามะฮัรมากที่สุดนั้น ไม่มีขอบเขตและจำนวนจำกัด ด้วยอิญญ์มาของ นักกฎหมายอิสลาม (Ibnuqudamah,1997103/99)(Al-nawawi,1996:18/8)

อุมร์อิบนุกอฏฏอฏ(เราะฎี) ท่านได้ห้ามขณะที่ท่านกล่าวคำสุนทรพจน์อยู่บนมิมบ์รการเรียกมะฮัร ไปจนถึง 400 คิรฮัม หลังจากที่ท่านลงจากมิมบ์ร มีสตรีชาวกูเรซผู้หนึ่งได้คัดค้านท่านอุมร์ โดยนางได้กล่าวว่า : ท่านมิเคยได้ยินคำดำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ (สุบฮานะฮู) ในซูเราะห์ อันนิซาอ์ อายะฮ์ที่ 20 คอกหรือที่ว่า:

وَأَتَيْتُمْ إِحْسَانًا قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا

ความว่า “และพวกเจ้าได้ให้แก่นางหนึ่งในหมู่ของเหล่านั้น ซึ่งทรัพย์สินอันมากมายก็ตาม”

ท่านอุ้มรจึงกล่าวว่า : โอ้อิสลยฮ! ขอภัยแก่ฉันเถิด มนุษย์ทุกคนเข้าใจดีกว่าอุ้มรในวิชาฟิคว หลังจากนั้นท่านก็ได้ขึ้นมิมบร์ใหม่ แล้วกล่าวว่า : ความจริง ฉันเคยห้ามพวกท่านมิให้เรียกมะฮร์ ไปจนถึง 400 คิรฮัม ดังนั้นผู้ใดมีความประสงค์ที่จะ เรียกมะฮร์ ไปจนถึง 400 คิรฮัม สามารถทำได้ตามใจชอบ¹⁶⁸

คำว่า: กินคอร ในอายะฮฺ ซึ่งมีความหมายว่าเป็นทรัพย์สินที่มีค่ามากมาย ตามทัศนะต่างๆ ของบรรดาเศาะฮาบะฮ์ที่ผู้วิจัยได้เสนอแล้วในบทที่ 3 อายะฮฺนี้สามารถเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า : มะฮร์ ไม่มีขอบเขตและจำนวนจำกัดในอัตรามากที่สุด และไม่มีตัวบทจากหะดีษที่ชี้ว่า : อัตรา มะฮร์เป็นจำนวนที่ถูกจำกัด อุ้มรบุตรคอบฏออบ (เราะฎิ) ก็ได้ยอมรับผิดที่เข้าได้กำหนดไม่ให้เรียกมะฮร์เกินกว่า 400 คิรฮัม

ในเมื่อนักกฎหมายอิสลาม ได้มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า : ไม่มีขอบเขตและจำนวนจำกัด ในอัตรามะฮร์มากที่สุดตามบทศาสนบัญญัติอิสลามและพวกเขาได้มีอิญญ์มากันว่า : สิ่งที่ดีที่สุด (สุนัต) เรียกมะฮร์ ไม่มากเกินไป ด้วยสิ่งนี้เองบรรดานักกฎหมายอิสลามทั้งหลายได้กล่าวอย่างชัดเจน ส่วนหนึ่งคำกล่าวของพวกเขามีดังนี้

อินุกดามะฮ์สังกัดมัชฮับหัมบะลีย์ได้กล่าวว่า :¹⁶⁹ สิ่งที่ดีที่สุด (สุนัต) เรียกมะฮร์น้อย ไม่มากเกินไป ด้วยหลักฐานจากหะดีษที่ได้รายงานจากอาอิชะฮ์ (เราะฎิ) จากท่านรสูลุลฮ¹⁷⁰ (ศ็อล)ท่านได้กล่าวว่า:

أن أعظم النكاح بركة أيسره مؤنة
رواه أحمد

ความว่า“แท้จริงการสมรสที่จำริญที่สุดคือการสมรสที่มีค่าใช้จ่ายน้อย”

เปรียบเทียบอัตรามะฮร์น้อยที่สุด

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและได้วิเคราะห์เกี่ยวกับหลักฐานอัตรามะฮร์น้อยที่สุดของแต่ละมัชฮับ ผู้วิจัยเห็นว่า : ทัศนะที่ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับอัตรามะฮร์น้อยที่สุดคือมัชฮับซาฟีอีและมัชฮับหัมบะลีย์และทัศนะนี้เป็นทัศนะส่วนใหญ่ของนักกฎหมายอิสลาม ซึ่งตามทัศนะมัชฮับทั้งสองได้

¹⁶⁸ รายงานด้วยสะอิด อิบนุมันซูร์ และอะบูซุลลาด้วยสาขาราชการที่ดี

¹⁶⁹ Ibnuqudamah, 1997: 10/101

¹⁷⁰ รายงานโดยอะหัมมัด หะดีษนี้ผู้วิจัยได้อ้างแล้วในหน้า 46

กล่าวว่า : ไม่มีขอบเขตและจำนวนจำกัดในการกำหนดมะฮัรสัมมาในอัตรามะฮัรน้อยที่สุด ทุกๆ สิ่งที่มีค่าถึงแม้ว่าค่าของสิ่งนั้นน้อยนิดก็ตาม สิ่งนั้นสามารถกำหนดเป็นมะฮัรได้

อิญาฏ(อ้างใน Al-asqalani,1989:9/264) ได้กล่าวว่า : ได้มีอิญญ์มากันว่า : สิ่งที่ไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่า สิ่งนั้นไม่สามารถกำหนดเป็นมะฮัรและไม่อนุมัติทำการสมรสด้วยสิ่งนั้น

สาเหตุที่ผู้วิจัยเห็นว่าทัศนะสองมัซฮับนี้เป็นทัศนะที่ถูกต้องที่สุดด้วยหลักฐานดังต่อไปนี้

1. อิหม่ามอิบนุหะญูรอัลอัศกอลานีย์ได้กล่าวว่า : แท้จริงหะดีษทั้งหลายที่ได้รายงานเกี่ยวกับกำหนดอัตรามะฮัรน้อยที่สุด เป็นหะดีษที่ไม่สามารถเชื่อถือได้(สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ,2525:3/216)และ(Al-asqalani,1989:9/264)

2. อิหม่ามบุคอรีได้รายงานในหนังสือศอฮ์ฮ์ของเขา หะดีษที่เล่าจากสะหัลบุตรสะอัด อัลซาอิดีย์ แท้จริงท่านนบี(ศ็อลฯ)¹⁷¹ ได้กล่าวแก่สะฮาบะฮ์ผู้หนึ่งว่า :

التمس ولو خاتما من حديد
رواه البخاري ومسلم

ความว่า“เจ้าจงหาเถิด แม้จะเป็นแหวนเหล็ก ก็ตาม”

อิหม่ามอิบนุหะญูรอัลอัศกอลานีย์ได้กล่าวว่า : หะดีษนี้สามารถเป็นหลักฐานแก่นักกฎหมายอิสลามส่วนใหญ่ร่วมถึงทัศนะมัซฮับฮาฟิธิยฺและทัศนะมัซฮับอะหมัดบุตรหัมบัล สามารถทำการสมรสด้วยมะฮัรที่เป็นแหวนเหล็ก และ หะดีษนี้สามารถเป็นหลักฐานอีกว่า : ไม่มีข้อจำกัดในอัตรามะฮัรน้อยที่สุดเพราะถ้าหากว่าหะดีษนี้สามารถกำหนดจำนวนของมะฮัรได้จะต้องมีการชี้แจงแล้วเกี่ยวกับจำนวนของมะฮัรเพราะว่าไม่สามารถที่จะชี้แจงและอธิบายช้ากว่าเวลาที่ต้องการอธิบาย สำหรับหะดีษนี้เป็นหลักฐานที่ชัดเจนที่สุด สำหรับนักกฎหมายอิสลามส่วนหนึ่งที่ได้กำหนดอัตรามะฮัรน้อยที่สุดเป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้(IbnuRusd alqurtubi,1995:3/967)และ (Al-asqalani,1989:9/264)

อิบนุอัลอะเราะบีย์อัลมาลิกีย์ได้กล่าวว่า : ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่า สำหรับแหวนเหล็กนั้นมีความไม่ถึง1/4 ดีนาร์ นี่คือนิสัยที่ทุกคนไม่สามารถตอบได้

อัลคะรอวารอดีย์ได้กล่าวแก่อิหม่ามมาลิก เมื่อเขาได้ยินอิหม่ามมาลิก ได้กำหนดอัตรามะฮัรน้อยที่สุด1/4ดีนาร์ ท่านได้เดินตามแนวทางของชาวอิรักที่พวกเขาได้กียาส¹⁷² อัตราของมะฮัรด้วยปริมาณของนิซอบข โมย

¹⁷¹ หะดีษนี้ผู้วิจัย ได้อ้างแล้วในหน้า 50

¹⁷² กียาสในทางภาษามายังถึง การวัด ในทางวิชาการหมายถึง การผนวกสิ่งที่ไม่มีความกำหนดบทบัญญัติกับสิ่งที่มีควบบัญญัติ เพราะทั้งสองมีเหตุผล(อิสละฮ)ในการกำหนดบทบัญญัติที่เหมือนกัน (อิสมาแอ อาลี,2543:85)

นักกฎหมายอิสลามส่วนใหญ่ ได้กล่าวว่า : การที่ไป กียาส¹⁷³ สิ่งที่ตรงข้ามค้ำมบทบัญญัติ(مخالفة النص) เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

นักกฎหมายส่วนหนึ่งที่สังกัดมัซฮับมาลิกีย์ถือว่า : การที่ไป กียาสอัตราของมะฮัรด้วยนิซอบจ โขยเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเชื่อถือได้(เคาะอิฟ)

อะบูหะสันอัศเศาะอิมีย์ ได้กล่าวว่า : การที่ไป กียาสอัตราของมะฮัรด้วยนิซอบจ โขยเป็นสิ่งที่ไม่ชัดเจนเพราะว่ามีอนันต์ได้ถูกตัด เมื่อได้ข โขยทรัพย์สินที่มีค่าถึง 1/4 دينارเป็นการลงโทษที่ได้กระทำสิ่งที่ถูกห้ามไว้หรือสิ่งที่ไม่อนุมัติให้กระทำและการสมรสนั้น ได้ถูกอนุมัติด้วยแนวทางที่ถูกต้อง(Al-asqalani,1989:9/262)

สำหรับทัศนะมัซฮับหะนะฟีส์ อัตรามะฮัรน้อยที่สุดได้ถูกกำหนดไว้ด้วยจำนวน 10 คิรฮัม หรือหนึ่ง دينارด้วยหลักฐานจากหะดีษที่ได้เล่าจากญาบิรจากท่านรสุลุลลอฮ์¹⁷⁴ (เศ็ลฮา) ได้กล่าวว่า :

لا تتكحوا النساء الا الاكفاء ولا يزوجن الا الاولياء ولا مهردون عشرة دراهم رواه البيهقي

ความว่า “ไม่สามารถสมรสกับบรรดาสตรีได้นอกจากต้องสมรสกับบรรดาชายที่เป็นคู่ควรกับพวกนาง และไม่สามารถจะทำการสมรสบรรดาพวกนางได้นอกจากบรรดาผู้ที่เป็นวะลีย์ ของพวกนาง และไม่ใช้ค่าสมรส (มะฮัร) หากมีค่าน้อยกว่า 10 คิรฮัม”

ถ้าหากว่าหะดีษนี้เป็นหะดีษที่สามารถเชื่อถือได้สามารถยกเลิกความขัดแย้งกันได้เพราะว่า จำเป็นแก่หะดีษนี้ (حمل) หะดีษที่ได้เล่าจากสะหัลบุตรสะอัดอัชชาอิดีย์และต้องถือว่าหะดีษที่เล่าจากสะหัลบุตรสะอัดอัชชาอิดีย์ เป็นหะดีษที่เจาะจงเฉพาะแก่เศาะฮาบะห์ผู้้นั้น¹⁷⁵ เท่านั้น แต่ว่าหะดีษนี้¹⁷⁶ เป็นหะดีษฎะอ์อีฟ¹⁷⁷ตามที่ศนะบะรรดานักหะดีษเพราะว่าในสายงานของหะดีษนี้มีมุบะชีร (مبشر) บุตรอะบีดได้เล่าจากอัลหะญัจ(حجاج)บุตรฮัรคอบู (ارطاءء) จากอะคอบู(عطاء)จากญะบิร(جابير)มุบะชีรและอัลดุฮายทั้งสองเป็นคนที่อ่อนแอ(ضعيفان)และอะคอบูไม่ได้เจอกับญาบิร เพราะฉะนั้น ไม่สามารถที่จะกล่าวว่า : หะดีษนี้ได้คัดค้านหะดีษที่เล่าจากสะหัลบุตรสะอัดอัชชาอิดีย์ได้ (IbnuRus al-qurtubi,1995:3/969)

¹⁷⁴ หะดีษนี้ ผู้วิจัยได้อ้างแล้วหน้า 49

¹⁷⁵ หมายถึงเศาะฮาบะห์ผู้ที่ได้กล่าวแก่ท่านรสุลุลลอฮ์(เศ็ลฮา)ว่า : พวกท่านไม่ต้องการสตรีคนนี้ เจ้าจงสมรสลันกับนาง

¹⁷⁶ คือหะดีษที่เล่าจากญาบิร ว่า

لا تتكحوا النساء الا الاكفاء ولا يزوجن الا الاولياء ولا مهردون عشرة دراهم رواه البيهقي

¹⁷⁷ เป็นหะดีษที่มีสายราชงานฎะอ์อีฟ

เปรียบเทียบสิ่งที่สามารถเป็นมะฮัร

สำหรับประเด็นนี้มีสิ่งที่เหมือนกันและที่แตกต่างกันตามที่ศนะมัซฮับทั้งสี่

สำหรับประเด็นที่เหมือนกันมีดังต่อไปนี้

สิ่งที่มีค่าหรือสิ่งที่มีราคาในสิทธิของมุสลิมเป็นสิ่งที่ชุมชนนำมาซื้อขายกัน สิ่งนี้สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัรตามที่ศนะมัซฮับทั้งสี่

สิ่งที่ศาสนาไม่อนุมัติให้ครอบครอง เช่น สุรา สุกร เครื่องดนตรี หรือว่าสิ่งสกปรก (นะญิส) เช่น ขี้สัตว์ หรือ สิ่งที่ไม่สามารถนำมาส่งมอบ เช่น ปลาที่อยู่ในแม่น้ำ นกกำลังบินอยู่บนท้องฟ้าหรือสิ่งที่ไม่ทราบคุณลักษณะ จำนวน ปริมาณ ประเภท เช่นเดียวกันค่านายหน้าและการสละสิทธิก็คือ สิ่งที่ได้มากกล่าวมาทั้งหมดนั้น ไม่สามารถที่จะนำมาเป็นมะฮัร ได้ตามที่ศนะมัซฮับทั้งสี่

สำหรับประเด็นที่มีความแตกต่างกันมีดังต่อไปนี้

สิทธิและผลประโยชน์สามารถกำหนดเป็นมะฮัรได้หรือไม่

เกี่ยวกับเรื่องนี้นักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่มีทัศนะที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

ทัศนะที่หนึ่งเป็นทัศนะมัซฮับชาฟีอีและมัซฮับอะห์มัดบุตรหัมบัล ทั้งสองมัซฮับนี้ได้ให้ทัศนะว่า : สิทธิและผลประโยชน์สามารถกำหนดมาใช้เป็น มะฮัร ได้ตอนทำสัญญาสมรส เช่น ค่าเช่าบ้านหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำงานถึงแม้ว่าผู้นั้นจะเป็นไทหรือเป็นทาสก็ตามและทัศนะนี้เป็นทัศนะส่วนใหญ่ของนักกฎหมายอิสลามอีกด้วย

สำหรับสิทธิและผลประโยชน์ที่สามีทำงานให้แก่ภรรยาโดยภรรยาได้กำหนดงานที่ชัดเจนและได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอน และงานที่สามีได้กระทำนั้นเป็นงานที่สามารถเอาค่าตอบแทนได้ เช่น สามีจะสร้างบ้านให้แก่ภรรยา เย็บผ้าหรือเลี้ยงแพะ โดยได้กำหนดระยะเวลาเป็นเวลาหนึ่งปีหรือสามีสอนวิชาฟิควะ วิชาภาษาอาหรับ สิ่งเหล่านี้สามารถกำหนดเป็นมะฮัร ได้ เพราะว่า สิทธิและผลประโยชน์ที่สามีได้รับจากการทำงานนั้น สามารถเอาค่าตอบแทนได้ ในเมื่อสามารถเอาค่าตอบแทนได้ สามารถนำมาเป็นมะฮัร ได้ เปรียบเสมือนกับสิทธิและผลประโยชน์ที่ได้รับจากค่าตอบแทนจากการเช่า (Ibnuqudamah,1997:10/103)และ(Al-nawawi,1996:18/11-12)

ทัศนะที่สอง เป็นทัศนะมัซฮับหะนะฟีอี สำหรับผลประโยชน์ตามที่ศนะมัซฮับหะนะฟีอีสามารถกำหนดเป็นมะฮัร ได้ หรือไม่ ต้องมีการอธิบายดังต่อไปนี้

ผลประโยชน์จากสิ่งของ

สำหรับผลประโยชน์ที่ได้รับจากสิ่งของ เป็นสิ่งที่สามารถเคลื่อนที่ได้ หรือ สิ่งที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ ผลประโยชน์ประเภทนี้ สามารถกำหนดเป็นมะฮัร ได้ในการทำสัญญาสมรส เพราะว่าผลประโยชน์ประเภทนี้เปรียบเสมือนทรัพย์สิน

อิหม่ามฮัศกาซันีสั่งกัณษัฮษะนะฟีฮ์ได้กล่าวว่า : ถ้าหากชายได้สมรสกับสตรีโดยได้ยึดถือผลประโยชน์จากที่อยู่อาศัย ผลประโยชน์จากการทำงานทาส ผลประโยชน์ที่ได้รับจากพาหนะ หรือให้ทำการเพาะปลูกที่ดินของเขา โดยได้กำหนดระยะเวลาการทำงานที่แน่นอน เช่น 1 ปี ผลประโยชน์ประเภทนี้ สามารถกำหนดเป็นมะฮัร ได้เพราะผลประโยชน์ประเภทนี้เปรียบเสมือนทรัพย์สิน

ผลประโยชน์จากตัวบุคคล

รับใช้ภริยาเป็นมะฮัร ถ้าหากว่าชายได้สมรสกับสตรีโดยถือรับใช้สตรีระยะเวลาหนึ่งปี เป็นมะฮัร การกำหนดมะฮัรด้วยผลประโยชน์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็น โฆมะและวาญิบแก่ชายต้องจ่ายมะฮัรมิฮิลให้แก่ภริยาเพราะว่าการที่สามีรับใช้ภริยาเป็นมะฮัร เป็นสิ่งที่หะรอม จะทำให้สามีนั้นถูกเหยียดหยาม ถูกดูหมิ่น สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ไม่อนุมุติ เปรียบเสมือนผู้ที่เป็นบุตร ได้จ้างผู้ที่เป็นบิดามารับใช้ การกำหนดผลประโยชน์รับใช้ภริยาเป็นมะฮัรเปรียบเสมือนได้กำหนดมะฮัร ด้วยสิ่งที่ไม่มิต่ำ เช่น สุกฤษรา การกำหนดมะฮัรด้วยสิ่งที่ไม่มิต่ำเป็นโฆมะและวาญิบ แก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิฮิลให้แก่ภริยา เช่นเดียวกันกับการกำหนดผลประโยชน์ที่รับใช้ภริยาเป็นมะฮัร

(Al-kasani,1998 : 2 / 566)

ทำงานให้กับสตรีเป็นมะฮัรไม่ใช่เป็นการรับใช้ภริยา

ถ้าหากชายได้สมรสกับสตรีด้วยเงื่อนไขว่า ชายต้องทำงานให้กับสตรีเป็นมะฮัร แต่ทำงานที่ชายได้กระทำนั้น ไม่ใช่เป็นงานที่ถูกเหยียดหยาม ถูกดูหมิ่น เช่น ชายทำการเพาะปลูกที่ดินของนางและงานอื่นๆ อีกที่เป็นงานนอกบ้าน การกำหนดมะฮัรด้วยผลประโยชน์ที่ได้กล่าวมา เป็นสิ่งที่อนุมุติถูกต้อง นักกฎหมายอิสลามที่สั่งกัณษัฮษะนะฟีฮ์ให้เหตุผลว่า : การที่สามีได้ทำงานที่กล่าวมาข้างต้นให้กับภริยา เป็นการทำงานให้กับภริยาไม่ใช่เป็นงานรับใช้ภริยา เช่นเดียวกับชายได้สมรสกับสตรีโดยสตรีให้ชายเลี้ยงแพะให้กับนาง โดยได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอน เช่น 1 ปี การกำหนดผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นมะฮัร เป็นสิ่งที่ถูกต้องและวาญิบแก่ชายต้องเลี้ยงแพะให้กับสตรีตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ (Al-kasani,1998:2/567)

สอนอัลกุรอานสามารถกำหนดเป็น มะฮัร ได้หรือไม่

เกี่ยวกับประเด็นนี้นักกฎหมายอิสลามมัชฮับทั้งสี่มีทัศนะที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้ ทัศนะมัชฮับหะนะฟี มัชฮับมาลิกีย์และทัศนะหนึ่งจากสองทัศนะของมัชฮับหัมบะลีญ์ ถ้าหากว่าชายได้สมรสกับสตรีโดยชายสอนอัลกุรอานหรือสอนหนึ่งซูเราะห์จากอัลกุรอานให้กับสตรีเป็นมะฮัร การกำหนดมะฮัรด้วยการสอนอัลกุรอานให้แก่สตรีนั้นเป็นสิ่งที่ไม่อนุมัติเพราะว่าการที่สามีสอนอัลกุรอานหรือสอนหนึ่งซูเราะห์จากอัลกุรอานให้แก่ภรรยา เป็นการจงรักภักดี(อิบาดะห์) เมื่อเป็นการจงรักภักดี(อิบาดะห์)ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สิน ในเมื่อไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สิน ไม่สามารถกำหนดเป็นมะฮัรได้และเพราะการที่สามีสอนอัลกุรอานหรือสอนหนึ่งซูเราะห์จากอัลกุรอานให้แก่ภริยานั้นไม่สามารถเอาค่าตอบแทนได้ เปรียบเสมือนอะซาน¹⁷⁸ อิกอมะ¹⁷⁹ และการประกอบพิธีฮัจญ์

(Al-kasani,1998:2/564)

อวัยวะเพศนั้นจะไม่ถูกอนุมัตินอกจากด้วยทรัพย์สินที่สามารถกำหนดนำมาใช้เป็นมะฮัรได้ก่อนทำสัญญาสมรส พระองค์อัลลอฮฺ(สุบฮานะฮฺ) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์อันนิซาอายะฮฺ 25

وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا

ความว่า “และผู้ใดในหมู่พวกเจ้าไม่สามารถมีกำลัง”

คำว่า : (طولا) ในอายะฮฺนี้หมายถึงทรัพย์สิน และการสอนอัลกุรอานนั้นเป็นการจงรักภักดี (อิบาดะห์)ต่อพระองค์อัลลอฮฺ (สุบฮานะฮฺ) แก่ผู้ที่ได้ปฏิบัติและในเมื่อสอนอัลกุรอานเป็นการจงรักภักดี (อิบาดะห์) ไม่สามารถกำหนดเป็นมะฮัรได้ เปรียบเสมือนกับการถือศีลอด ละหมาด เป็นต้น (Ibnuqudamah,1997:10/104)

สำหรับทัศนะ มัชฮับชาฟีอี๊ย์และอีกทัศนะหนึ่งของมัชฮับหัมบะลีญ์ สามีสอนอัลกุรอานหรือสอนหนึ่งซูเราะห์จากอัลกุรอานให้แก่ภริยา สามารถกำหนดเป็นมะฮัรได้

สำหรับหลักฐานคือหะดีษที่เล่าจากสะหัลบุศรอะอ์คัอัลชาอิตีย์¹⁸⁰ ที่ท่านรศูลุลลอฮฺ (ศ็อลลา) ได้กล่าวแก่เศาะฮาบะห์ผู้หนึ่งว่า:

فقد ملاككما بما معك من القرآن
رواه البخاري ومسلم

¹⁷⁸ ตัญญาณการเรียกร้องต่อการละหมาด (Muhammad Rawas qulahji ,1988:52)

¹⁷⁹ จะ เริ่มการละหมาด(Muhammad Rawas qulahji ,1988:82)

¹⁸⁰ หะดีษนี้ผู้วิจัยได้อ้างแล้วในหน้า 36

ความว่า “แท้จริงข้าพเจ้ายกเธอให้เป็นของท่านด้วยสิ่งที่ท่านมีอยู่จากอัลกุรอาน”

สอนอัลกุรอานหรือสอนหนึ่งซูเราะห์จากอัลกุรอาน เป็นผลประ โยชน์ที่แน่นอนและเป็นสิ่งที่ได้ถูก
อนุมัติ ในเมื่อถือว่าเป็นผลประ โยชน์สามารถกำหนดเป็นมะฮัร ได้ เปรียบเสมือนผลประ โยชน์ที่ได้
รับจากการสอนวิชาหลักภาษาอาหรับหรือวิชาฟิคว (Ibnuqudamah,1997:10/104)และ

(Al-nawawi,1997:)

อิหม่ามอิบนุหะญูรอัลอัศกอลานีย์ได้กล่าวว่า : หะดีษนี้สามารถเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า :
ผลประ โยชน์สามารถกำหนดเป็นมะฮัร ได้ถึงแม้ว่าจะเป็นการสอนอัลกุรอานก็ตาม

(Al-asqalani,1989:9/262)

อิหม่ามอัลนาวาวีสังกัดมัชฮับชาฟีอีย์ได้กล่าวว่า : หะดีษนี้สามารถเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่า :
สอนอัลกุรอาน สามารถกำหนดเป็นมะฮัร ได้และสามารถเอาค่าตอบแทนได้

(Al-nawawi,1997:9/217)

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบหลักฐานของทั้งสองมัชฮับแล้วผู้วิจัยเห็นว่าทัศนะที่ถูก
ต้องที่สุดคือทัศนะมัชฮับชาฟีอีย์และทัศนะที่สองของมัชฮับหัมบะลีฮ์ ทัศนะนี้เป็นทัศนะส่วนใหญ่
ของนักกฎหมายอิสลามอีกด้วย ผลประ โยชน์สามารถเป็นมะฮัร ได้ จะเป็นผล ประ โยชน์ที่ได้รับ
จากสิ่งของหรือผลประ โยชน์ที่ได้รับจากการทำงานเป็นงานรับใช้ภริยาหรือที่เป็นงานนอกบ้านหรือ
ว่าผลประ โยชน์ที่ได้รับจากการสอนวิชาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศาสนาจากสิ่งที่เป็นหะลาและหะรอม
หรือว่าวิชาที่เกี่ยวข้องกับการงานต่างๆ หรือว่าผลประ โยชน์ที่ได้รับจากการสอนอัลกุรอาน ผล
ประ โยชน์ต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้วสามารถเป็นกำหนดมะฮัร ได้

หลักฐานก็คือท่านนบีมุฮะมัดลัยฮิสลามได้สมรสกับลูกสาวนบีซุฮัยบะฮ์และท่านได้เลี้ยง
พะให้แก่นบีซุฮัยบะฮ์เป็นเวลา 8 ปีเป็นมะฮัร (Al-nawawi,199 : 18 /12)

และหะดีษที่เล่าจากสะหัลบุตรสะอัคอัลชาอิดีย์ที่ท่านรูดุลลอฮ์(ศ็อลฯ) ได้กล่าวแก่
เศาะฮาบะห์ผู้หนึ่งว่า : เจ้าจงไปเถิด แท้จริงข้าพเจ้าได้สมรสท่านกับนางด้วยสิ่งที่ท่านมีอยู่จาก
อัลกุรอาน (Al-asqalani,1989:9/262)

เปรียบเทียบเกี่ยวกับมะฮัรเป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขของการสมรสหรือไม่

เกี่ยวกับประเด็นนี้นักกฎหมายอิสลามมัชฮับทั้งสี่มีประเด็นที่เหมือนกันและประเด็นที่
แตกต่างกันดังต่อไปนี้

สำหรับประเด็นที่แตกต่างกัน

ทัศนะมัชฮับหะนะฟีฮ์ มัชฮับชาฟีอีย์และมัชฮับหัมบะลีฮ์ มะฮัร ไม่ใช่องค์ประกอบ
ของมะฮัรและไม่ใช่งื่อนไขของการสมรสแต่ว่ามะฮัรเป็นเครื่องหมายหนึ่งของการสมรสเท่านั้น
เพราะเป้าหมายหลักของการสมรสทำให้สามีภริยามีความรักใคร่ มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นและ ได้มี

การร่วมประเวณีกันผิดจากที่ศนะมัชฮับมาลิกีย์ที่ มะฮัรเป็นเงื่อนไขและองค์ประกอบของการสมรส ตามที่ศนะมัชฮับหะนะฟีย์ มัชฮับซาฟีอีและมัชฮับหัมบะลี๋ การสมรสที่ได้สมรสโดยไม่มะฮัร ถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามเพราะจะไม่ถือว่าหย่า นอกจากต้องมีการสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามเสียก่อน ในเมื่อสามารถสมรสโดยไม่มะฮัรและถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่า มะฮัรไม่ใช่องค์ประกอบและเงื่อนไขของการสมรส ดังนั้นถ้าหากว่ามะฮัรเป็นเงื่อนไขและเป็นองค์ประกอบของการสมรสแล้ว การสมรสจะไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม ถ้าหากว่าได้สมรสโดยไม่มะฮัรและแท้จริงสิ่งนี้พระอัลลอฮฺ (สุบฮานะฮฺ) ได้ชี้แจงแล้วในซูเราะห์อัลสะบะเกาะเราะฮ์อายะฮฺ 236

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَقْرَبُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً

ความว่า “ไม่มีบาปใดๆ แก่พวกเจ้า ถ้าหากพวกเจ้าหย่าภรรยาโดยที่พวกเจ้ายังมีได้และต้อง” “พวกนางหรือยังมีได้กำหนดมะฮัรใดๆ แก่พวกนาง”

ซึ่งอายะฮฺนี้สามารถเป็นหลักฐานว่า : การสมรสที่ได้สมรสโดยไม่มะฮัร เป็นการสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามเพราะจะไม่ถือว่าหย่านอกจากต้องมีการสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามเสียก่อน ผิดจากที่ศนะมาลิกีย์ที่ การสมรสที่ได้สมรสโดยไม่มะฮัร การทำสัญญาสมรสไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามและจะทำให้สัญญาสมรสนั้นเป็น โฆษะ ไปด้วย ตามที่ศนะมัชฮับมาลิกีย์ถือว่า การสมรสที่ได้สมรสโดยไม่มะฮัรเป็นเงื่อนไขที่โฆษะ ในเมื่อได้กำหนดเงื่อนไขที่โฆษะตอนทำสัญญาสมรส จะทำสัญญาสมรสเป็น โฆษะ ไปด้วยตาม ที่ศนะมัชมาลิกีย์ แสดงให้เห็นว่า มะฮัรเป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขของการสมรส

สำหรับประเด็นที่เหมือนกัน

ในเมื่อสองสามีภรรยาได้มีการร่วมประเวณีกันแล้ว วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิยิต การกำหนดมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสไม่ใช่เป็นเป็นสิ่งที่วาญิบแต่ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรที่สุดเท่านั้น เพราะจะไม่ทำให้สามีภรรยาเกิดความขัดแย้งหลังจากทำสัญญาสมรสไปแล้ว

เปรียบเทียบเงื่อนไขที่ต้องใช้กับมะฮัรกลับมา

ได้มีการร่วมประเวณีกันระหว่างสามีกับภรรยา

สำหรับประเด็นนี้นักกฎหมายอิสลามมัชฮับทั้งสี่ไม่มีความขัดแย้งกัน พวกเขาได้มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า : ในเมื่อสามีภรรยาได้มีการร่วมประเวณีกัน วาญิบแก่สามีต้องจ่ายมะฮัรให้

¹⁸¹ ยังมีได้เสทสุหรือร่วมประเวณี

แก่ภริยา ได้ร่วมประเวณีในขณะที่ภริยาสะอาดไม่มีประจำเดือนหรือว่าในขณะที่ภริยามีประจำเดือน ในเมื่อสามีได้มีการร่วมประเวณีกันกับภริยาเพียงครั้งเดียวเท่านั้นสามีต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภริยาจำนวนเต็ม

สำหรับหลักฐานคือ คำคำรัสของพระองค์อัลลอฮฺ(สุบฮานะฮฺ)ในซูเราะฮฺ อันนิซาอ
อายะฮฺ 24

فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً

ความว่า “ดังนั้นสตรีคนใดที่พวกเจ้าเสพสุขด้วยนางขบบรรดาสตรีเหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนางซึ่งสินตอบแทน (มะฮัร) แก่พวกนาง”

เปรียบเทียบเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดสามี ภริยาได้เสียชีวิต

สำหรับประเด็นนี้มีสิ่งที่เหมือนกันและสิ่งที่แตกต่างกัน

สิ่งที่เหมือนกัน

เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ได้เสียชีวิตและ ได้กำหนดมะฮัรก่อนทำสัญญาสมรสและเป็นการสมรสที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม นักกฎหมายอิสลามมัชฮับทั้งสี่ได้เห็นพ้องกันว่า : ภริยามีสิทธิรับมะฮัรจำนวนเต็มเพราะการเสียชีวิต ไม่ใช่เป็นสาเหตุที่ทำให้มะฮัรเป็น โมฆะ

สิ่งที่แตกต่างกัน

เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เสียชีวิตและยังมีได้กำหนดมะฮัรก่อนทำสัญญาสมรส นักกฎหมายอิสลามมัชฮับทั้งสี่มีทัศนะที่แตกต่างกันออกเป็นสองทัศนะด้วยกัน

ตามทัศนะมัชฮับหะนะฟีซ ชาฟีอียฺและหับษะลียฺ ภริยามีสิทธิรับมะฮัร มรดกและนางต้องมีอิดคะห์

หลักฐานก็คือหะดีษที่เล่าจากอิบน์มุสอูด¹⁸²(เราะฎิยั)

عن ابن مسعود انه سئل عن رجل تزوج امرأه ولم يفرض لها صداقاً ولم يدخل بها حتى مات فقال ابن مسعود لها مثل صداق نساءها لاوكس ولاشطط وعليها العدة ولها الميراث فقال معقل بن سنان الاشجعي فقال قضى رسول الله صلى الله عليه وسلم في بروع بنت واشق امرأة منا مثل الذي قضيت ففرح بها ابن

مسعود

¹⁸² หะดีษนี้ผู้วิจัยได้อ้างแล้วในหน้า 67

ความว่า “เล่าจากอับดุลลอฮฺบุตรมัศอูด (เราะฎีฯ) ว่าเขาถูกถามถึงชายผู้หนึ่งได้สมรสกับสตรีผู้หนึ่ง โดยที่เขายังมีได้กำหนดคณะฮัร်ให้แก่นาง ทั้งยังมีได้ร่วมประเวณีกับนางอีกด้วย เขาได้เสียชีวิตไปเสียก่อน อิบน์มุสอูด(เราะฎีฯ) ได้กล่าวว่า : นางมีสิทธิได้รับมะฮัรที่ใกล้เคียงกับมะฮัรของสตรีที่เป็นญาติของนาง โดยไม่น้อยและไม่มากกว่าและนางจะต้องอยู่ในอิดคะห์” และนางมีสิทธิได้รับกองมรดก มีกอลบุตรซิมานอัลอัชญะอีย์ถูกข่มขืนแล้วกล่าวว่า : ท่านวสุลุลลอฮฺ (ศ็อลฯ) ได้ตัดสินไว้ในกรณีของบ่าวะอูบุตรวาชิกซึ่งเป็นสตรีผู้หนึ่งของพวกเราน่าเหมือนกับที่ท่านได้ตัดสินในคดีนี้ ถ้าพูดดังกล่าวทำให้อิบบน์มุสอูด(เราะฎีฯ) ดีใจมาก”

ทัศนะที่สองเป็นทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ ในเมื่อในกรณี ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เสียชีวิต มะฮัร ยังมีได้กำหนดคดอนทำสัญญาสมรส และก่อนได้มีการร่วมประเวณีกัน สามีนไม่ต้องจ่ายมะฮัรมิยัลให้แก่ภรรยาแต่นางมีสิทธิรับมรดกและมรดอะห์

มัซฮับนี้ไม่ได้ยกหลักฐานจากอัลกุรอ่าน สุนะห์และอิจญ์มาอ เพียงแต่ได้ยกศาสนการเสียชีวิตกัการหย่าร้าง ถ้ามีการหย่าร้างกันก่อนได้ร่วมประเวณีและมีได้กำหนดมะฮัรคดอนทำสัญญาสมรส สามีนไม่ต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภรรยา การเสียชีวิตก็เช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยเห็นว่า ทัศนะที่หนึ่งเป็นทัศนะที่ถูกที่สุดเพราะหลักฐานก็คือ หะดีษที่เล่าจากอับดุลลอฮฺบุตรมัศอูด(เราะฎีฯ) และหะดีษนี้เป็นหะดีษศอฮีฮ์

เปรียบเทียบเกี่ยวกับสามีภริยาได้ร่วมหรือเดียวกัน

เมื่อสามีภริยาได้ร่วมหรือเดียวกัน วาญิบแก่สามีนต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภริยาเปรียบเสมือนทั้งสองได้มีการร่วมประเวณีกันหรือไม่

นักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่ได้มีทัศนะที่แตกต่างกันออกเป็นสองทัศนะด้วยกันตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 พร้อมกับได้ยกหลักฐานของแต่ละมัซฮับ

ผู้วิจัยเห็นว่าทัศนะที่ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับเรื่องนี้คือทัศนะที่หนึ่ง การที่สามีภริยาได้ร่วมหรือเดียวกันเปรียบเสมือนการร่วมประเวณีที่วาญิบแก่สามีนต้องจ่ายมะฮัรให้แก่ภริยา

สาเหตุที่ผู้วิจัยเห็นว่าทัศนะหนึ่ง เป็นทัศนะที่ถูกต้องที่สุดด้วยหลักฐานดังต่อไปนี้

คำดำรัสของพระองค์อัลลลอฮฺ(สุบหานะฮฺฯ) ในซูเราะห์อัลบะเกาะเราะห์ อายะฮฺ 237

¹⁸³ อัลอิดคะห์ในเชิงภาษามาจากรากคำของคำว่า:อัลฮะคาค(حکم) และอัลฮะคอส(الحصاء) หมายถึงจำนวนวันและกัรฺอ(القرو) (หมายถึงสะอาดจากเลือดประจำเดือนของสตรีตามทัศนะมัซฮับซาฟิอิฮ์และมาประจำเดือนตามทัศนะมัซฮับชะนะฟี) ที่สตรีต้องนับ ในเชิงวิชาการหมายถึงระยะเวลาที่สตรีต้องรอคอยและไม่สามารถจะสมรสได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งหลังจากสามีของนางได้เสียชีวิตลงหรือหลังจากสามีของนางได้หย่าร้างกับนางแล้ว (Al-saiyid sabiq, 1994, 2/341)

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ
قَرِيضَةً فَيَصِفْ مَا قَرَضْتُمْ

ความว่า “และถ้าหากพวกเจ้าหย่าพวกนาง ก่อนที่พวกเจ้าจะแตะต้องนางโดยที่พวกเจ้าได้กำหนด
มะฮัร แก่นาง ก็จงให้แก่นางครึ่งหนึ่งของสิ่งที่พวกเจ้ากำหนดไว้”

อิหม่ามอัลญะซออซ (الجصاص) ได้กล่าวว่า: คำว่า: อัลมะฮัร (المسيس) ในอายะฮ์
สามารถให้ความหมายสองอย่าง ได้ร่วมห่อเดียวและได้มีการร่วมประเพณี

อุมัรบุตรคอกฏอบ อะลีบุตรยะบีตอลิบและบรรดาเศาะฮาบะห์ส่วนหนึ่งร่วมถึงอิหม่าม
อัลญะซออซ (الجصاص) ให้ความหมายคำว่า: อัลมะฮัร (المسيس) หมายถึงได้ร่วมห่อเดียวกัน

คำดำรัสของของพระองค์อัลลอฮ์(ศุบหานะฮ์)ในซูเราะห์ อันนิซาอ อายะฮ์ 21

وَكَيْفَ تَأْخُذُوهُ. وَقَدْ أَقْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ
مِيثَاقًا غَلِيظًا

ความว่า “และพวกเจ้าจะเอามันคืนได้อย่างไรทั้งๆ ที่บางคนของพวกเจ้าได้แนบกายกับอีกบางคน
แล้วและพวกเจ้าก็ได้เอาคำมั่นสัญญาอันหนักแน่นจากพวกเจ้าแล้วด้วย”

นักอรรถธิบายได้ให้ความหมายของคำว่า: (الافضاء) อัลอิฟฎออ สองความหมาย
เหมือนกัน

อิบนุอับบาส มุยาฮิด อัลจุญาร(الزجاج)และอิบนุกัดยะห์ได้ให้ความหมายของคำว่า:
อัลอิฟฎออ (الافضاء) การร่วมประเพณีและที่ศนะนี้เป็นที่ศนะมัซฮับมาลิกีย์และมัซฮับชาฟีอีย์

อัลฟิรรอด (الفراء) ได้ให้ความหมายของคำว่า: (الافضاء) อัลอิฟฎออ ได้ร่วมห่อเดียว
กันและที่ศนะนี้เป็นที่ศนะของนักกฎหมายอิสลามส่วนใหญ่ร่วมถึงที่ศนะมัซฮับหะนะฟียะและ
มัซฮับหัมบะลียะอีกด้วย

ที่ศนะที่สอง ได้มีคำกล่าวของบรรดาเศาะฮาบะห์มาประกอบอีกด้วย ดังต่อไปนี้

หะดีษที่ ได้รายงานจากอัลอะหฺนะฟ แท้จริงท่านอุมัรและท่านอะลีทั้งสองได้กล่าวว่า:¹⁸⁴

¹⁸⁴ หะดีษนี้ หะดีษมุรตัด รายงาน โดย อัลคารอัลกุศนี หะดีษนี้ผู้วิจัยได้อ้างไว้ในหน้า 70

عن الأحنف أن عليا وعمر قالا : ((إذا أغلق بابا وأرخی سترا فلها الصداق كاملا
وعليها العدة))

ความว่า “ผู้ใดได้ปิดประตูและได้ปล่อยผ้ามานลง นางมีสิทธิรับเตะดาก¹⁸⁵ จำนวนเต็มและนางต้อง
มีอิดคะห¹⁸⁶”

หะดีษได้รายงานจากชะรอเราะห์บุครยะบีเอาพา¹⁸⁷

روي عن زرارة بن أوفى أنه قال : ((قضاء الخفاء الراشدين المهديين أنه من
أغلق بابا وأرخی سترا فقد وجب الصداق والعدة))

ความว่า “ได้รายงานจากชะรอเราะห์บุครเอาพาได้กล่าวว่ : บรรดาอะลิมะฮ์ทั้งสี่ได้หุกมว่: ผู้ใดได้
ปิดประตูและได้ปล่อยผ้ามานลง วาญิบต้องจ่ายเตะดากและนางต้องมีอิดคะห¹⁸⁷”

หะดีษที่เล่าจากมุหัมหมัดบุครอับดุลเราะมันบุครเซาบานจากท่านนบี(ศ็อลฯ)¹⁸⁸ ได้กล่าว
ว่ :

عن محمد بن عبد الرحمن بن ثوبان عن النبي صلى الله عليه وسلم مرسلًا ((من
كشفت خمار امرأة فقد وجب الصداق دخل بها أو لم يدخل بها))

ความว่า “ผู้ที่ได้เปิดคลุมหน้าภริยวาญิบแก่ผู้นั้นต้องจ่ายเตะดากได้ร่วมประเวณีกับนางหรือไม่ได้
ร่วมประเวณีกับนางก็ตาม”

เปรียบเทียบนิยามมะฮัรมิฮิล

มัซฮับทั้งสี่ได้นิยามมะฮัรมิฮิลใกล้เคียงกันมากที่สุด

¹⁸⁵ หมายถึงมะฮัร

¹⁸⁶ ผู้วิจัยได้อธิบายแล้วความหมายของอิดคะหในหน้า 64

¹⁸⁷ หะดีษนี้ หะดีษมุรตัส รายงานโดย อัลคารอัดกูดี หะดีษนี้ผู้วิจัยได้อ้างแล้วในหน้า 72

¹⁸⁸ หะดีษนี้ หะดีษมุรตัส หะดีษนี้ผู้วิจัยได้อ้างแล้วในหน้า 73

มัชฌิมะนิกายได้นิยามมะฮัรมิยลว่า : มะฮัรมิยลของสตรีผู้หนึ่งที่เท่าเทียมกันกับภริยาคน
ทำสัตถุญญาสมรสจากตระกูลของบิดา เช่น พี่สาว น้องสาว ป้า ออ ลูกสาวของป้า ลูกสาวของอา
ที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกันในช่วงระยะเวลาเดียวกัน

มัชฌิมะนิกายได้นิยามมะฮัรมิยลว่า : มะฮัรมิยลที่ถูกเรียกให้แก่ภริยาโดยต้องนำไปพิจารณา
กับญาติสนิทของนางที่มีคุณลักษณะที่ ใกล้เคียงกันที่สุดที่ร่วมบิดามารดาเดียวกัน เช่น พี่สาวน้อง
สาว

มัชฌิมะนิกายได้นิยามมะฮัรมิยลว่า : มะฮัรมิยลของสตรีผู้หนึ่งที่ต้องไปพิจารณากับญาติ
สนิทของนางที่มีคุณลักษณะเท่าเทียมกันนางจากครอบครัวของนางทางฝ่ายบิดาและมารดาของนาง
เช่น พี่สาว น้องสาวของนาง ลูกสาวของป้า ลูกสาวของอา

มัชฌิมะนิกายได้ตั้งกฎเกณฑ์คุณลักษณะที่ต้องมาวัดและมาพิจารณาในการกำหนดมะฮัรมิยล
คือความเคร่งครัดในศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสวยงาม สติปัญญาความเฉลียวฉลาดมารยาท
งาม อายุ เกียรติยศ

เงื่อนไขที่ต้องใช้กับมะฮัรมิยล

เปรียบเทียบเกี่ยวกับนิกาสัตถ์พวิฏ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้นิยามนิกาสัตถ์พวิฏและได้อธิบายความหมายของนิกาสัตถ์พวิฏของแต่ละ
มัชฌิมะนิกายมัชฌิมะนิกายได้ผู้วิจัยสามารถนำมาเปรียบเทียบประเด็นที่เหมือนกันและประเด็นที่แตกต่าง
กันดังต่อไปนี้

ประเด็นที่เหมือนกัน

นิกาสัตถ์พวิฏเป็นการสมรสระหว่างชายและสตรีโดยไม่มีมะฮัรมิยล

ถ้าหากสามีภริยาได้มีการร่วมประเวณีกันก่อนได้กำหนดมะฮัรมิยลสามสี่ต้องจ่ายมะฮัรมิยล
ให้แก่ภริยา

ถ้าหากสามีได้หย่าภริยาก่อนได้มีการร่วมประเวณีกัน ภริยาไม่มีสิทธิรับมะฮัรมิยลแต่มีสิทธิ
รับค่ามรดกแทน

ในกรณีที่สามีได้กำหนดมะฮัรมิยลให้แก่ภริยาแล้วและทั้งสองได้มีการหย่าร้างกันก่อนได้มีการ
ร่วมประเวณีกันภริยามีสิทธิได้รับครึ่งหนึ่งจากมะฮัรมิยลที่ได้กำหนดไว้

ในกรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภริยาได้เสียชีวิตหลังจากได้มีการร่วมประเวณีกันแล้ว
ภริยามีสิทธิรับมะฮัรมิยล

ประเด็นที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

ในกรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภรรยาได้เสียชีวิตก่อนได้มีการร่วมประเวณีกันและก่อนได้กำหนดชะฮ์ ภริยามีสภีรับชะฮ์มิยิลและมรดกตามทัศนะมัซฮับหะนะฟีย์ ซาฟีอี และอะห์มัดบุตรหัดบัล ผิดจากทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ที่ได้กล่าวว่า : ภริยาไม่มีสภีรับชะฮ์ด้วยสาเหตุมาจากการเสียชีวิตแต่นางมีสภีรับมรดกเพียงอย่างเดียว

ผู้วิจัยเห็นว่าทัศนะที่ถูกตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับการเสียชีวิตฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภรรยา ก่อนกำหนดชะฮ์และก่อนได้มีการร่วมประเวณีกัน ภริยามีสภีรับชะฮ์และรับมรดกพร้อมๆ กันตามทัศนะมัซฮับหะนะฟีย์ ซาฟีอีและหัมบะลีย์เพราะว่าเราะอูบุตรสาววาซ็ลได้สมรสกับชายผู้หนึ่งต่อชายผู้นั้นได้เสียชีวิตก่อนได้กำหนดชะฮ์ให้แก่นาง อับดุลลอฮฺบุตรมัสอูด (เราะฎี) ได้กล่าวว่า : นางมีสภีรับชะฮ์และมรดก

เปรียบเทียบเกี่ยวกับการสมรสที่ได้มีการตกลงกันโดยไม่มีชะฮ์

ในเมื่อสามีภรรยาได้ทำการตกลงกันจะทำการสมรสโดยมีชะฮ์ เกี่ยวกับเรื่องนี้นักกฎหมายอิสลามมัซฮับทั้งสี่มีประเด็นที่เหมือนกันและประเด็นที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

สำหรับประเด็นที่แตกต่างกัน คือ การที่สามีภรรยาได้ตกลงกันจะทำการสมรสโดยไม่มีชะฮ์เป็นเงื่อนไขที่ใช้ไม่ได้ การกำหนดเงื่อนไขที่ใช้ไม่ได้จะไม่ส่งผลให้การทำสัญญาสมรสเป็นโมฆะไปด้วยตามทัศนะมัซฮับหะนะฟีย์ ซาฟีอีและหัมบะลีย์แต่ว่าสามีต้องจ่ายชะฮ์มิยิลให้แก่ภริยาแทน ถ้าหากว่าทั้งสองได้มีการร่วมประเวณีกัน ผิดจากทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ เมื่อสามีภรรยาได้ทำการตกลงกันจะทำการสมรสโดยไม่มีชะฮ์เป็นเงื่อนไขที่โมฆะ การกำหนดเงื่อนไขที่โมฆะจะส่งผลให้การทำสัญญาสมรสเป็นโมฆะไปด้วยและต้องมีการยกเลิกการสมรส ถ้าหากว่าทั้งสองยังมิได้มีการร่วมประเวณีกันแต่ถ้าหากว่าทั้งสองได้มีการร่วมประเวณีกันแล้วการสมรสไม่มีการยกเลิกแต่ว่าสามีต้องจ่ายชะฮ์มิยิลแทน

สำหรับประเด็นที่เหมือนกันก็คือ ในเมื่อสามีภรรยาได้มีการร่วมประเวณีกันแล้วจะไม่ส่งผลให้การทำสัญญาสมรสเป็นโมฆะแต่ว่า วาญิบ แก่สามีต้องจ่ายชะฮ์มิยิลตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่

เปรียบเทียบเกี่ยวกับการสมรสที่ได้กำหนดชะฮ์ที่ใช้ไม่ได้

ในเมื่อสามีภรรยาได้ทำการสมรสโดยได้กำหนดชะฮ์ด้วยสิ่งที่ไม่เป็นศาสนานิสัยไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สิน เช่น ซากสัตว์หรือ ได้กำหนดสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เช่น น้ำหนึ่งหยด เมล็ดแป้ง สาลีหนึ่งเม็ด

หรือได้กำหนดสิ่งที่ศาสนาอิสลามไม่อนุมัติให้ครอบครอง เช่น สุกร สุรา เป็นต้นหรือได้การกำหนดสิ่งที่ไม่สามารถนำมาส่งมอบให้แก่กรียาได้ เช่น ปลาที่อยู่ในแม่น้ำ นกกำลังบินอยู่บนท้องฟ้า สำหรับประเด็นนี้นักกฎหมายอิสลามมัชฮับทั้งสี่มีทัศนะที่เหมือนกันและแตกต่างกันสองทัศนะด้วยกัน

ทัศนะที่หนึ่งเป็นทัศนะมัชฮับหะนะฟี ซาฟีอีและหัมบะลี เมื่อได้กำหนดสิ่งที่ไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ วาลิบ แก่สามีต้องจ่ายมะฮัรมิฮัลให้แก่กรียา ถ้าหากได้เกิดมีการร่วมประเวณีกันหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเกิดการเสียชีวิตก่อนได้มีการร่วมประเวณีกัน

ทัศนะที่สองเป็นทัศนะมัชฮับมาลิกีย์ ในเมื่อได้กำหนดสิ่งที่ไม่สามารถเป็นมะฮัร การทำสัญญาสมรสนั้นเป็น โมะฆะและสตรีไม่มีสิทธิรับมะฮัรด้วยการหย่าร้างกันและสามีต้องจ่ายมะฮัรมิฮัลให้แก่กรียาถ้าหากว่าทั้งสองได้ร่วมประเวณีกันแล้วและการทำสัญญาสมรสไม่เป็น โมะฆะอีกด้วย